

OZOD SHAROFIDDINOVNING O‘ZBEK ADABIY TANQIDCHILIGIDA TUTGAN O‘RNI

Diyorbek Niyatullayevich Turayev

O‘zbekiston Jurnalistika va Ommaviy Kommunikatsiyalar Universiteti
Siyosatshunoslik yo‘nalishi talabasi Toshkent, O‘zbekiston
turdiyevdilmurod469@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezis Ozod Sharafiddinovning o‘zbek adabiy tanqidchiligiga qo‘shgan hissasi haqida yangi va muhim natijalarni taqdim etadi. Uning adabiy jarayonni tahlil qilishdagi yondashuvi, adabiyot tarixini o‘rganishdagi uslubi va munaqqidlik faoliyati haqida tahlil qilinadi. Maqola Sharafiddinovning o‘zbek adabiy tanqidining rivojlanishiga ta’siri haqida yangi tushunchalarni misollar bilan taqdim etadi .

Kalit so‘zlar. Munaqqid , adabiy tanqidchilik, “E’tiqodimni nega o‘zgartirdim”, falsafiy dunyoqarash.

РОЛЬ ОЗОДА ШАРАФИДДИНОВА В УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРНОЙ КРИТИКЕ

Аннотация. Этот тезис представляет новые и важные результаты о вкладе Озода Шарафиддинова в узбекскую литературную критику. Его подход к анализу литературного процесса, его стиль изучения истории литературы и его деятельность как критика детально анализированы. В статье представлены новые взгляды на влияние Шарафиддинова на развитие узбекской литературной критики.

Ключевые слова. Критик, литературная критика, «Почему я изменил свои убеждения», философское мировоззрение.

THE ROLE OF OZOD SHARAFIDDINOV IN UZBEK LITERARY CRITICISM

Abstract. This thesis presents new and significant results concerning Ozod Sharafiddinov's contribution to Uzbek literary criticism. His approach to analyzing the literary process, his method in studying the history of literature, and his activity as a critic are analyzed in detail. The article offers new insights into Sharafiddinov's influence on the development of Uzbek literary criticism.

Keywords. Critic, literary criticism, "Why I Changed My Beliefs", philosophical worldview.

Ozod Sharafiddinov o‘zbek adabiyoti va tanqidchiligi tarixida o‘ziga xos va muhim o‘ringa ega bo‘lgan. U nafaqat adabiyotshunos olim, balki adabiy tanqidchi, jamoat arbobi va publitsist sifatida ham faoliyat ko‘rsatgan. O‘zining chuqur ilmiy yondashuvi, adabiy jarayonlarga ob‘ektiv baho berish qobiliyati hamda adabiyotshunoslikka o‘ziga xos maktab yaratib, o‘zbek adabiy tanqidchiligi rivojiga salmoqli hissa qo‘shgan shaxsdir.

Ozod Sharafiddinovning “E’tiqodimni nega o‘zgartirdim” asari o‘zbek adabiy tanqidchiligida alohida o‘rin tutadi. Ushbu asar adabiy va falsafiy qarashlarni chuqur tahlil qilish orqali yozuvchining e’tiqodiy o‘zgarishlari, shaxsiy va ijodiy o‘rishini yoritadi. Asar Sharafiddinovning insoniylik, adolat, haqiqat va e’tiqod mavzulariga munosabatini ochib beradi. Bu asar nafaqat uning shaxsiy ichki dunyosini, balki jamiyatdagi ideologik va madaniy muhitni tushunishga ham yordam beradi.

“E’tiqodimni nega o‘zgartirdim” asarining markazida yozuvchining shaxsiy hayoti va dunyoqarashidagi o‘zgarish yotadi. U o‘zining avvalgi e’tiqodlariga tanqidiy yondashadi va ularni qayta ko‘rib chiqadi. Ushbu jarayonni tasvirlashda muallif o‘z boshidan kechirgan tarixiy voqealar, o‘zgarishlar va jamiyatdagi ijtimoiy qarashlarni yoritib beradi.

Sharafiddinovning e’tiroficha, insonning e’tiqodi nafaqat u tug‘ilib o‘sgan muhitga, balki uning shaxsiy tajribasi, kitoblar orqali olgan bilimlari va uchrashgan insonlariga ham bog‘liq. Muallif jamiyatdagi yolg‘on va haqiqat, e’tiqodning mustahkamligi va uni sinab ko‘rish zarurati haqida bahs yuritadi.

Sharafiddinov asarda o‘zining dunyoqarashini keng falsafiy asosda yoritadi. Insonni e’tiqodga olib keluvchi sabablar, uni o‘zgartirish jarayonida duch keladigan ichki qarama-qarshiliklar chuqur tahlil qilinadi. Muallif e’tiqod erkinligi va har bir insonning haqiqatni o‘zi izlab topishi kerakligini ta’kidlaydi. Adibning uslubi mazmunan ham, badiiy jihatdan ham o‘quvchini chuqur o‘ylantiradi. U murakkab falsafiy masalalarni sodda va ravon tilda bayon qiladi. Bu esa asarni keng o‘quvchilar uchun tushunarli va qiziqarli qiladi. Asar o‘zbek jamiyatining ideologik o‘zgarishlar davrini aks ettiradi. Yozuvchi o‘sha davrning siyosiy va ijtimoiy bosimlarini, ideologik cheklovlarni va ulardan ozod bo‘lish yo‘llarini ochib beradi.

Ushbu asar nafaqat Sharafiddinovning shaxsiy e’tiqodiy yo‘li, balki kengroq ma’noda jamiyatdagi mafkuraviy kurashlarni tushunish uchun ham muhimdir. Asar yosh avlodni e’tiqod va haqiqatni o‘z ongida shakllantirishga, hayotning murakkab savollariga javob izlashga undaydi. “E’tiqodimni nega o‘zgartirdim” asari Sharafiddinovning o‘zbek adabiy tanqididagi rolini yana bir bor tasdiqlab, uni chuqur tafakkur va o‘ziga xos badiiy uslub sohibi sifatida ko‘rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Ozod Sharafiddinov. Tanlangan asarlar. -T., 2019.
2. Ozod Sharafiddinov zamondoshlar хотирасида. -T.: Шарқ, 2019.
3. <https://yangiliklar//uz/>